

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๓๑๐๔ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ร้อยเรียงเรื่องราวรัตนโกสินทร์

เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน
เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย

ครูผู้สอน ครูจรัล แสนแอ่น

เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ
และประเมินคุณค่าของหลักฐาน
เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริง
จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

บอกข้อเท็จจริงของข้อมูลจากหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ตามประเด็นที่ศึกษา

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

รวบรวมข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือจากหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ตามประเด็นที่ศึกษา

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

ประเมินข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของเนื้อหา
ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามประเด็นที่ศึกษา

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

สังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ตามประเด็นที่ศึกษา

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

เห็นความสำคัญของการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
ในการศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

หลักฐานชิ้นที่ ๑

สนธิสัญญาเบาว์ริงฉบับจริง

ที่มา : <https://pridi.or.th/th/content/๒๐๒๑/๐๗/๗๗๗>

บทความของสนธิสัญญาเบาว์ริง

ประเทศอังกฤษเริ่มเข้ามาขอเจรจาทำสนธิสัญญาทางไมตรี และการค้ากับไทย ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย แต่การเจรจาดังนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ มาในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว อังกฤษได้ส่งเฮนรี เบอร์นีเข้ามาอีกครั้งหนึ่ง การเจรจาดังนี้ประสบผลสำเร็จ ทั้งสองฝ่ายตกลงทำสนธิสัญญากัน ในปี พ.ศ. ๒๓๖๔ แต่อังกฤษนั้นไม่พอใจ เนื่องจากไทยยังไม่ได้ยกเลิกระบบพระคลังสินค้า ทางอังกฤษจึงได้พยายามเจรจาขอแก้ไขสนธิสัญญาหลายครั้ง และ อังกฤษยังระแวงอยู่ตลอดเวลาว่าสยามจะไม่ค่อยเห็นด้วยกับการยกเลิกอำนาจของกรมพระคลังสินค้า (คล้ายสำนักของของจีน) จนอาจมีปฏิกิริยาต่อต้านข้อเสนอของอังกฤษ จึงได้ส่งสาส์นเข้ามาก่อนเหมือนเขียนสื่อให้ไว้กลัว ตั้งคำชี้แจงของ เซอร์ จอห์น เบาว์ริง ซึ่งบรรจุเหตุผลทั้งในนามและไม่แจ้งไว้ในฉบับเดียวกันว่า

“พระมหากษัตริย์ของสยามโปรดให้เข้ามาทำหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีค้าขายแลการค้าอื่น ๆ หลายอย่าง เพื่อให้บ้านเมืองเจริญขึ้น เดียวนี้ที่ทะเลเมืองจีนมีเรือรบอยู่ในบังคับอังกฤษมาก สยามโปรดให้เข้ามาเยี่ยมเยียนมิใช่จะ มาทำให้บ้านเมืองไทยตื่นตกใจ สยามโปรดให้เข้ามาค้าขายด้วยเรือน้อยลำ ท่านเสนาบดีก็อย่าเข้าใจผิดไปแล้วก็อย่าให้เป็นเหตุขัดขวางทางสัญญาไมตรีค้าขาย เพราะมาน้อยลำ ถ้าเรือรบโดยรักใคร่กัน ใจของสยามโปรดให้คิดสมควรกับบ้านเมืองใหญ่แล้วในใจ สยามโปรดให้ไม่อยากจะเอากำลังอำนาจใหญ่ให้เลย”

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๙๔ ทรงตระหนักถึงความเสี่ยงที่เป็นอันตรายต่อประเทศไทย เพราะในช่วงนั้น จีนและพม่าได้ตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ เพราะการไต่สัญญาที่แข็งกร้าว ไม่ยอมเปิดประเทศ และทรงเห็นว่าหากเปิดให้ค้าขายกับต่างประเทศได้อย่างเสรี จะสร้างประโยชน์แก่บ้านเมืองได้อย่างมหาศาล จะทำให้ข้าวราคาสูงขึ้น เพราะมีความต้องการซื้อข้าวจากต่างชาติ ชาวต่างชาติจะมีเงินมากขึ้น ข้าวจะกลายเป็นสินค้าส่งออกของไทย สร้างรายได้ให้แก่รัฐบาลเช่นกัน จึงติดต่อกับ เซอร์จอห์น เบาว์ริง ข้าราชการอังกฤษประจำเกาะฮ่องกง เซอร์จอห์น เบาว์ริง เดินทางมาถึงไทยในปลายเดือนมีนาคม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงให้การต้อนรับเป็นอย่างดี และทรงตั้งคณะกรรมการเพื่อเจรจากับสนธิสัญญา มีพระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงวงศาธิราชสนิทเป็นประธาน ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสนธิสัญญากันใหม่ ในปี พ.ศ. ๒๓๙๘ เรียกว่า สนธิสัญญาเบาว์ริง กล่าวโดยสรุปได้ว่าการที่ไทยยอมทำสนธิสัญญาเบาว์ริงในสมัยรัชกาลที่ ๔ นั้น เป็นเพราะมาจากภัยคุกคามของการแสวงหาอาณานิคมหลักจากที่ประเทศฝั่งตะวันตกได้เริ่มมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมและต้องการอาณานิคมเพื่อเป็นแหล่งระบายสินค้าและเป็นแหล่งวัตถุดิบ ซึ่งการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงนั้นก็ทำให้ข้าวกลายเป็นสินค้าส่งออกของไทย และทำให้ประเทศไทยเป็นอย่างมากในช่วงเวลานั้น

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงไม่เห็นด้วยกับนโยบายการค้าต่างประเทศแบบเดิมของสยาม ทรงมองว่าการกีดกันไม่ให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาติดต่อกับสยามนั้น เป็นการช่วยมหาอำนาจเหล่านั้นให้ใช้กำลังบีบบังคับรัฐบาลของไทย และจะกลายเป็นช่องทางให้เข้ามายึดครองได้ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๔ ทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องยินยอมตามข้อเรียกร้องของชาติตะวันตก และทรงมีการเตรียมประเทศให้เหมาะสมพร้อมที่จะเปิดประเทศแบบค่อยเป็นค่อยไป สนับสนุนการศึกษาในภาษาต่างประเทศเช่นภาษาอังกฤษ การศึกษาด้านการต่างประเทศและการทูต ขจัดอุปสรรคในด้านประเพณีและทัศนคติของชาวสยามที่มีต่อชาวฝรั่ง การขจัดอุปสรรคบางประการในการค้ากับฝั่งตะวันตก เช่น พยายามยกเลิกระบบการค้าแบบผูกขาดพระคลังสินค้า ยกเลิกการผูกขาดทางการค้าสินค้าบางประการ ลดภาษีปากเรือหรือภาษีเบิกร่อง ประกาศให้ข้าวเป็นสินค้าส่งออก ให้ต่างชาติเข้ามาตั้งสถานกงสุลในประเทศไทย

หลักฐานชิ้นที่ ๒

บทความสนธิสัญญาเบาว์ริง

ที่มา : ธิติพงศ์ มีทอง และคณะ. (๒๕๖๓).

สนธิสัญญาเบาว์ริงกับผลกระทบทางเศรษฐกิจของประเทศไทย พุทธศักราช ๒๓๙๘. งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๑๒ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ๙-๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓, ๒๖๕๕-๒๖๖๑. สืบค้นจาก <https://publication.npru.ac.th/bitstream/๑๒๓๔๕๖๗๘๙/๑๑๑๑/๑/สนธิสัญญาเบาว์ริงกับผลกระทบทางเศรษฐกิจของประเทศไทย พุทธศักราช ๒๓๙๘>

๑. จากภาพหลักฐานชั้นใด เป็นหลักฐานชั้นต้นและชั้นรอง

หลักฐานชั้นที่ ๑ สนธิสัญญาเบาว์ริงฉบับจริง
เป็นหลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นที่ ๒

บทความของสนธิสัญญาเบาว์ริง
เป็นหลักฐานชั้นรอง

บทความของสนธิสัญญาเบาว์ริง

ประเทศอังกฤษเข้ามาเจรจาทำสนธิสัญญาทางไมตรี และการค้ากับไทย ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย แต่การเจรจาครั้งนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ จนในปีที่มีพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เสด็จขึ้นครองราชย์ การเจรจาจึงเป็นผลสำเร็จขึ้น ซึ่งต่อมาออกทำสนธิสัญญาใน ปี พ.ศ. ๒๓๖๒ แต่ถึงฤดูร้อนไม่พอใจ เนื่องจากไทยยังไม่ยินยอมที่จะเปิดประเทศให้ต่างชาติ มาลงศัญญาและเจรจาแก้ไขสนธิสัญญาหลายครั้ง และ ถึงฤดูฝนพระมเหสีองค์แรกเสวยราชย์ตามจะไม่ยอมเปิดรับกับการค้าขายกับต่างชาติของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า (เจ้าฟ้าปิณฑะทิศาชนนี) จนมาถึงปีที่รัชกาลที่ ๓ เสด็จสวรรคตแล้ว รัชกาลที่ ๔ ได้สละราชสมบัติตามธรรมเนียมสืบสันติวงศ์ให้รัชกาลที่ ๔ ขึ้นครองราชย์ ต่อมา รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไปรับพระอัยยิกา

“พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคตแล้ว รัชกาลที่ ๔ ขึ้นครองราชย์สืบสันติวงศ์ตามธรรมเนียม รัชกาลที่ ๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไปรับพระอัยยิกา มาลงศัญญาและเจรจาแก้ไขสนธิสัญญาหลายครั้ง และ ถึงฤดูฝนพระมเหสีองค์แรกเสวยราชย์ตามจะไม่ยอมเปิดรับกับการค้าขายกับต่างชาติของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า (เจ้าฟ้าปิณฑะทิศาชนนี) จนมาถึงปีที่รัชกาลที่ ๓ เสด็จสวรรคตแล้ว รัชกาลที่ ๔ ได้สละราชสมบัติตามธรรมเนียมสืบสันติวงศ์ให้รัชกาลที่ ๔ ขึ้นครองราชย์ ต่อมา รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไปรับพระอัยยิกา

เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคตแล้ว รัชกาลที่ ๔ ขึ้นครองราชย์สืบสันติวงศ์ตามธรรมเนียม รัชกาลที่ ๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไปรับพระอัยยิกา มาลงศัญญาและเจรจาแก้ไขสนธิสัญญาหลายครั้ง และ ถึงฤดูฝนพระมเหสีองค์แรกเสวยราชย์ตามจะไม่ยอมเปิดรับกับการค้าขายกับต่างชาติของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า (เจ้าฟ้าปิณฑะทิศาชนนี) จนมาถึงปีที่รัชกาลที่ ๓ เสด็จสวรรคตแล้ว รัชกาลที่ ๔ ได้สละราชสมบัติตามธรรมเนียมสืบสันติวงศ์ให้รัชกาลที่ ๔ ขึ้นครองราชย์ ต่อมา รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไปรับพระอัยยิกา

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคตแล้ว รัชกาลที่ ๔ ขึ้นครองราชย์สืบสันติวงศ์ตามธรรมเนียม รัชกาลที่ ๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไปรับพระอัยยิกา มาลงศัญญาและเจรจาแก้ไขสนธิสัญญาหลายครั้ง และ ถึงฤดูฝนพระมเหสีองค์แรกเสวยราชย์ตามจะไม่ยอมเปิดรับกับการค้าขายกับต่างชาติของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า (เจ้าฟ้าปิณฑะทิศาชนนี) จนมาถึงปีที่รัชกาลที่ ๓ เสด็จสวรรคตแล้ว รัชกาลที่ ๔ ได้สละราชสมบัติตามธรรมเนียมสืบสันติวงศ์ให้รัชกาลที่ ๔ ขึ้นครองราชย์ ต่อมา รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไปรับพระอัยยิกา

๒. หลักฐานแต่ละชั้นให้ข้อมูลที่ต่างกันอย่างไร

สนธิสัญญาเบาว์ริงฉบับจริง

ให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง และ

บทความของสนธิสัญญาเบาว์ริง เป็นการวิเคราะห์

บทความของสนธิ์ดอมาเนาจิ

[illegible]

*พระราชทานเกียรติยศและยศถาบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชบริพารในพิธีฯ ตามแบบ
การพิธีฯ ภายหลังพิธีฯ เพื่อเชิดชูเกียรติและเชิดชูคุณงามความดีของข้าราชบริพาร
มาก แลขอเสนอพิธีที่จะเข้ามาเฉลิมเกียรติยศฯ มาทำพิธีขึ้นเมื่อใกล้ทอดผ้าบังสุกุล
ดังนี้โดยลำดับ ท่านสมาชิกที่เกี่ยวข้องฯ ได้เสนอไว้แล้วโดยที่เห็นสมควรฯ ขวามูล เสด็จไปทำพิธีฯ ตาม
พระราชทานเกียรติยศฯ ไว้เรียบร้อยแล้วที่กรุงศรีฯ ขอเสนอยศถาบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชบริพาร
ตามแบบพิธีฯ ให้แก่ข้าราชบริพารในพิธีฯ

[illegible][illegible]

๓. ในการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับสนธิสัญญาเบาวริงนี้ เราควรใช้หลักฐานฉบับใดหรือต้องใช้ทั้งสองชั้น เพราะอะไร

ควรใช้ทั้ง ๒ ชั้นเพราะว่า การศึกษา
หลักฐานชั้นต้นเราได้ข้อมูลโดยตรง
แต่หลักฐานชั้นรองเราจะได้มุมมอง
การวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน

บทความของสนธิสัญญาเบาวริง

ประเทศอังกฤษได้เข้ามาขอเจรจาสนธิสัญญาการค้ากับสยาม เมื่อครั้งที่สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เสด็จสวรรคตแล้ว รัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาทิพากรวงศ์ เป็นผู้แทนไปเจรจาสนธิสัญญาการค้ากับอังกฤษ ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๖๔ สนธิสัญญาฉบับนี้ ได้เปิดการค้าเสรีระหว่างสยามกับอังกฤษในหลายด้าน เช่น การค้าสินค้า การเดินเรือ การตั้งสถานกงสุล และการขึ้นภาษีศุลกากร

"สนธิสัญญาฉบับนี้ ได้เปิดการค้าเสรีระหว่างสยามกับอังกฤษในหลายด้าน เช่น การค้าสินค้า การเดินเรือ การตั้งสถานกงสุล และการขึ้นภาษีศุลกากร" (พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔)

เมื่อประเทศไทยลงนามในสนธิสัญญาเบาวริงแล้ว สยามก็ได้นำสนธิสัญญานี้ไปใช้บังคับกับประเทศอื่นๆ เช่น ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น สยามได้นำสนธิสัญญานี้ไปใช้บังคับกับประเทศอื่นๆ เช่น ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น สยามได้นำสนธิสัญญานี้ไปใช้บังคับกับประเทศอื่นๆ เช่น ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ประเทศไทยได้ลงนามในสนธิสัญญาเบาวริงเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๖๔ สนธิสัญญาฉบับนี้ ได้เปิดการค้าเสรีระหว่างสยามกับอังกฤษในหลายด้าน เช่น การค้าสินค้า การเดินเรือ การตั้งสถานกงสุล และการขึ้นภาษีศุลกากร

กิจกรรมกลุ่ม

๑. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๖ กลุ่ม และให้ตัวแทนกลุ่ม
ออกมารับป้าย ๒ ป้ายประกอบด้วย

- ป้ายข้อเท็จจริง
- ป้ายความคิดเห็น

กิจกรรมกลุ่ม

ข้อความที่ ๑ ประเทศอังกฤษเริ่มเข้ามาขอเจรจา
ทำสนธิสัญญาทางไมตรี และการค้ากับไทย ตั้งแต่สมัย
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย แต่การเจรจา
ครั้งนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ

ข้อเท็จจริง

หรือ

ความคิดเห็น

ข้อเท็จจริง เนื่องจากเป็นเหตุการณ์
ที่สามารถตรวจสอบได้จากบันทึก
ทางประวัติศาสตร์

กิจกรรมกลุ่ม

ข้อความที่ ๒ การที่ไทยยอมทำสนธิสัญญาเบาว์ริง
ในสมัยรัชกาลที่ ๔ นั้น เป็นเพราะมาจากภัยคุกคาม
ของการแสวงหาอาณานิคมหลังจากที่ประเทศฝั่งตะวันตก
ได้เริ่มมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมและต้องการอาณานิคม
เพื่อเป็นแหล่งระบายสินค้าและเป็นแหล่งวัตถุดิบ

ข้อเท็จจริง

หรือ

ความคิดเห็น

ความคิดเห็น เพราะเป็นการตีความเจตนารมณ์ของไทย
ในบริบททางประวัติศาสตร์ ซึ่งอาจแตกต่างกันไป
ตามมุมมองของนักวิชาการ

กิจกรรมกลุ่ม

ข้อความที่ ๓ สนธิสัญญาเบาว์ริง อาจกล่าวได้ว่าเป็นสนธิสัญญาที่เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของไทยจากเดิมเศรษฐกิจของไทยก่อนสนธิสัญญาเบาว์ริงเป็นเศรษฐกิจแบบยังชีพและทำการค้าโดยการผูกขาดสินค้าผ่านพระคลังสินค้า

ข้อเท็จจริง

หรือ

ความคิดเห็น

ความคิดเห็น เนื่องจากเป็นการประเมินผลกระทบของสนธิสัญญา ซึ่งแม้จะมีข้อมูลสนับสนุน แต่ก็ยังเป็นการวิเคราะห์มากกว่าการระบุข้อเท็จจริงโดยตรง

กิจกรรมกลุ่ม

ข้อความที่ ๔ เซอร์จอห์น เบาว์ริง เดินทางมาถึงไทย

ในปลายเดือนมีนาคม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงให้การต้อนรับเป็นอย่างดี และทรงตั้งคณะกรรมการเพื่อเจรจา แก้ไขสนธิสัญญา มีพระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงวงศาธิราชสนิท เป็นประธาน ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสนธิสัญญากันใหม่ ในปี พ.ศ. ๒๓๙๘ เรียกว่า สนธิสัญญาเบาว์ริง

ข้อเท็จจริง

หรือ

ความคิดเห็น

ข้อเท็จจริง เพราะมีวันเวลาและบุคคลที่เกี่ยวข้องชัดเจน สามารถ ตรวจสอบได้จากเอกสารทางการทูต

เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริง จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย

เล่าเหตุการณ์

เมื่อวานนี้เวลาใกล้เลิกเรียน มีนักเรียนสองคนเถียงกัน
เสียงดังหน้าหอประชุม ซึ่งครูก็ไม่แน่ใจว่าเรื่องมันเกิดขึ้นอย่างไร
ครูไม่ได้อยู่ตรงนั้น แต่ได้รับรายงานมา และมีข้อความบันทึก
จากเด็กสองคน คนหนึ่งคือนาย ก และอีกคนคือนาย ข ทั้งสอง
เขียนเล่าเหตุการณ์ในมุมมองของตัวเอง

เล่าเหตุการณ์

นักเรียนคนที่ ๑ เป็นนาย ก อ่านข้อความดังนี้

“เมื่อวานหลังเลิกเรียน ผมกับเพื่อนแค่ยืนคุยกันเสียงดัง
นิดหน่อย แต่นาย ข เข้ามาแล้วโวยวายใส่เราว่า
เราขวางทาง ผมเลยตอบกลับไปตามตรงว่าเรายืน
อยู่ตรงนี้ก่อน ไม่ได้ก่อกวนใคร ผมว่าผมไม่ได้ทำอะไรผิด”

เล่าเหตุการณ์

นักเรียนคนที่ ๒ เป็นนาย ข อ่านข้อความดังนี้

“ตอนผมเดินมาหน้าหอประชุม พบนาย ก กับเพื่อนยืน
ขวางบันได ผมพูดดี ๆ ว่า “ขอโทษครับ ขอทางหน่อย”
แต่นาย ก กลับพูดเสียงแข็งใส่ผมว่า “ก็มาทางอื่นสิ”
เหมือนหาเรื่อง ผมเลยรู้สึกไม่พอใจ เลยมีปากเสียงกัน
นิดหน่อย แต่ผมพยายามใจเย็นแล้ว”

เล่าเหตุการณ์

นักเรียนคนที่ ๓ เป็นนาย ค อ่านข้อความดังนี้ “ผมอยู่แถวนั้นพอดี เห็นเหตุการณ์ครับ ความจริงทั้งสองคนก็พูดถูกส่วนหนึ่ง นาย ก กับเพื่อนยืนคุยกันจริง และเสียงดังบ้างเล็กน้อย พอนาย ข เดินมา เขาก็พูดขอทาง แต่เสียงดูเหมือนหงุดหงิดนิด ๆ นาย ก ก็ตอบกลับแบบห้วน ๆ มันเลยกลายเป็นความเข้าใจผิดที่ทำให้ทะเลาะกันครับ”

๑. ข้อมูลจากทั้งนาย ก และนาย ข เป็น
“ข้อเท็จจริง” หรือ “ความคิดเห็น”

ข้อมูลของทั้งนาย ก และนาย ข มีทั้ง “ข้อเท็จจริง” และ
“ความคิดเห็น” ผสมกัน ข้อเท็จจริงคือ “มีเหตุการณ์ทะเลาะกัน
หน้าหอประชุม” ส่วนความคิดเห็นคือ การตีความพฤติกรรม
ของอีกฝ่าย เช่น คิดว่าอีกฝ่ายตั้งใจหาเรื่อง พุดไม่ดี เป็นต้น
ซึ่งแสดงอารมณ์และมุมมองส่วนตัว

๒. จากเหตุการณ์นี้ ถ้านักเรียนเป็น
ผู้สืบหาความจริง จะเชื่อใคร

ฉันจะไม่รีบเชื่อใครคนใดคนหนึ่งทันที แต่จะเปรียบเทียบ
ข้อมูลจากทั้งนาย ก นาย ข และนาย ค ก่อน ซึ่งในกรณีนี้
นาย ค เป็นพยานบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยตรง
และให้ข้อมูลเป็นกลาง จึงน่าจะเชื่อถือมากกว่า

๓. ทำไมนาย ค ถึงน่าเชื่อถือมากกว่า

นาย ค น่าเชื่อถือมากกว่า เพราะไม่ได้เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งโดยตรง และมีลักษณะเป็น “พยานบุคคลภายนอก” ที่เล่าเหตุการณ์โดยไม่ได้แสดงอารมณ์หรือความคิดเห็นส่วนตัวมากนัก ข้อมูลของเขาจึงดูเป็นกลางและครอบคลุมทั้งมุมมองของนาย ก และนาย ข

ร่วมกันอภิปราย

๑. ถ้าหลักฐานสองชิ้นให้ข้อมูลไม่ตรงกัน เราจะเชื่อใคร

เราไม่ควรเชื่อใครทันที แต่ควรเปรียบเทียบความน่าเชื่อถือของทั้งสองหลักฐาน รวมถึงหาหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประกอบการตัดสินใจ เช่น พยานบุคคลอื่น กล้องวงจรปิด หรือคำให้การจากผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

ร่วมกันอภิปราย

๒. เราควรตรวจสอบหลักฐานในแต่ละด้านจากอะไรบ้าง
(แหล่งที่มา / ความเป็นกลาง / บริบทของเหตุการณ์)

เราควรตรวจสอบจากหลายปัจจัย ได้แก่

- แหล่งที่มา ใครเป็นผู้ให้ข้อมูล
- ความเป็นกลาง เขาเล่าเหตุการณ์โดยไม่ใช้อารมณ์
- บริบทของเหตุการณ์ เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อใด ที่ไหน

ใครอยู่ในเหตุการณ์ และเกิดอะไรขึ้นก่อนหน้านี้

ร่วมกันอภิปราย

๓. การมีหลักฐานเพิ่มเติมช่วยให้เราตัดสินใจเหตุการณ์
ได้แม่นยำขึ้นหรือไม่

การมีหลักฐานเพิ่มเติมช่วยให้เราเห็นภาพเหตุการณ์ชัดเจนขึ้น
ลดโอกาสในการเข้าใจผิด เช่น ถ้ามีกล้องวงจรปิดหรือพยาน
บุคคลอื่นที่เห็นเหตุการณ์ ก็จะช่วยยืนยันหรือหักล้างข้อมูล
จากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ ทำให้เราตีความเหตุการณ์ได้แม่นยำ
และรอบด้านมากขึ้น

การศึกษาประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ต้องพิจารณาหลักฐานจากหลายแหล่ง หลักฐานแต่ละชิ้นอาจสะท้อน “มุมมอง” ที่แตกต่างกัน ไม่จำเป็นต้องผิดหรือถูก แต่ขึ้นอยู่กับบริบทและอารมณ์ของผู้เล่า การเปรียบเทียบข้อมูลจากหลายแหล่ง รวมถึงใช้ “พยานบุคคล” หรือ “หลักฐานบุคคลที่สาม” เช่น นาย ค ในกรณีนี้ ช่วยให้เราเข้าใจข้อเท็จจริงได้มากขึ้น และนักเรียนควรมีวิเคราะห์ในการวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นกลางและใกล้ความจริงที่สุด

แนวทางการตีความและสังเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

๑. การเปรียบเทียบข้อเท็จจริงจากหลายแหล่ง ผู้ศึกษา
ควรพิจารณาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เอกสารทางราชการ
เพื่อดูว่าข้อมูลตรงกันหรือขัดแย้งกันอย่างไร
การเปรียบเทียบนี้ช่วยให้เห็นภาพเหตุการณ์ในหลายมุม
และหลีกเลี่ยงอคติจากแหล่งเดียว

ตัวอย่าง กรณีสนธิสัญญาเบาจริง

- เอกสารฝั่งอังกฤษอาจมองว่าสนธิสัญญานี้
“เป็นการเปิดตลาดที่ยุติธรรม”
 - เอกสารจากราชสำนักไทยอาจมองว่า
“ถูกบีบบังคับจากอิทธิพลตะวันตก”
- เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน นักเรียนจะเห็นว่า
แม้เป็นเหตุการณ์เดียวกัน แต่มีการเล่าที่แตกต่างกัน

การตั้งคำถามเชิงตีความ เช่น “หลักฐานนี้บอกอะไร”
“ใครเป็นผู้เขียน” “เขาเขียนเมื่อใดและด้วยเจตนาใด”
จะช่วยให้นักเรียนรู้เท่าทันเจตนาของผู้สร้างหลักฐาน
และไม่หลงเชื่อเพียงเพราะเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์

ตัวอย่างคำถาม

- ทำไมตัวแทนอังกฤษจึงต้องการให้ไทยเปิดเสรีทางการค้า
- ฝ่ายไทยในขณะนั้นมีอำนาจต่อรองหรือไม่

๒. การจัดกลุ่มข้อเท็จจริงจากหลักฐานหลายประเภท เพื่อสรุปเป็นภาพรวม

เมื่อรวบรวมหลักฐานจากหลายประเภท เช่น เอกสาร
ทางการ จดหมาย บันทึกการเดินทาง บทความหนังสือพิมพ์
 ฯลฯ ผู้ศึกษาควรจัดกลุ่มข้อมูล เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง
 สังคม เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์ภาพรวมของเหตุการณ์นั้น

ตัวอย่าง กรณีสนธิสัญญาเบาว์ริง

- ด้านเศรษฐกิจ ภาษีนำเข้า - ส่งออกเปลี่ยนแปลง, ระบบภาษีผูกขาดผูกยกเล็ก
- ด้านสังคม มีชาวต่างชาติเข้ามาอยู่อาศัยในกรุงเทพฯ มากขึ้น
- ด้านการเมือง อำนาจอธิปไตยบางส่วนถูกจำกัด (เช่น สิทธิสภาพนอกอาณาเขต)

ตัวอย่างจากเหตุการณ์การทำสนธิสัญญาเบาว์ริง

หลักฐานที่ ๑ บันทึกของ เซอร์จอห์น เบาว์ริง (อังกฤษ) มองว่าสนธิสัญญานี้เป็นความสำเร็จในการขยายเสรีภาพทางการค้า

หลักฐานที่ ๒ บันทึกจากราชสำนักสยาม มองว่าไทยต้องยอมเพราะเกรงกลัวการรุกรานทางทหารเหมือนจีนในสงครามฝิ่น

หลักฐานที่ ๓ งานวิจัยในยุคปัจจุบัน วิเคราะห์ว่าสนธิสัญญานี้ทำให้ไทยสูญเสียอธิปไตยบางประการ แต่ก็จุดเริ่มต้นของการปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ ๔ - ๕

การสังเคราะห์

เมื่อนำหลักฐานทั้งหมดมาวิเคราะห์ร่วมกันจะเข้าใจได้ว่า

- สนธิสัญญานี้มีทั้งผลดี (เปิดประเทศ, พัฒนาเศรษฐกิจ)
- และผลเสีย (เสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขต,

รัฐขาดรายได้จากภาษี)

จึงต้องมองด้วยมุมที่หลากหลาย ไม่ยึดติดกับมุมมองใด

มุมมองหนึ่ง

ชิ้นงานเรียงความ

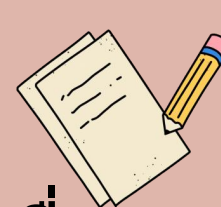
นักเรียนแต่ละคนทำชิ้นงานเรียงความ ในขั้นตอนการวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน โดยให้นักเรียนเอาหลักฐานที่นักเรียนสืบค้นมาวิเคราะห์โดยระบุข้อเท็จจริงที่พบ จากนั้นบันทึกลงในใบงานที่ ๔

เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ใบงานที่ ๔ เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ร้อยเรียงเรื่องราวรัตนโกสินทร์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๑๐๔ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนยกข้อความจากหลักฐานที่นักเรียนค้นคว้าอย่างน้อย ๓ ข้อความ จากนั้นวิเคราะห์ข้อความว่าเป็น
ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น พร้อมอธิบายเหตุผล

ลำดับ	ชื่อหลักฐาน	ข้อความจากหลักฐาน	ข้อเท็จจริงหรือ ความคิดเห็น	เหตุผล

ใบงานที่ ๔

เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ใบงานที่ ๔

เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ลำดับ	ชื่อหลักฐาน	ข้อความจากหลักฐาน	ข้อเท็จจริงหรือ ความคิดเห็น	เหตุผล
๑.	สนธิสัญญา เบาว์ริง (Bowring Treaty)	“เป็นสนธิสัญญาที่เปิด การค้าเสรีและเสียสิทธิ สภาพนอกอาณาเขต”	ข้อเท็จจริง	เป็นเอกสารทาง กฎหมายที่ระบุข้อตกลง อย่างชัดเจน สามารถ ตรวจสอบจากเนื้อหา ของสนธิสัญญาได้

ใบงานที่ ๔

เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ลำดับ	ชื่อหลักฐาน	ข้อความจากหลักฐาน	ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น	เหตุผล
๒.	จดหมายเหตุ ของเซอร์จอห์น เบาว์ริง	“เจตนาทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่การล่าอาณานิคม”	ความคิดเห็น	เป็นการตีความเจตนา ของผู้เขียนเอง และเป็นการเขียน เพื่ออธิบายการกระทำ ของตนเอง ซึ่งอาจ ไม่ใช่ข้อเท็จจริง ทั้งหมด

ใบงานที่ ๔

เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ลำดับ	ชื่อหลักฐาน	ข้อความจากหลักฐาน	ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น	เหตุผล
๓.	พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔	“บันทึกการตัดสินใจของรัชกาลที่ ๔ ที่ช่วยรักษาเอกราช”	ข้อเท็จจริงและความคิดเห็น	เหตุการณ์การเจรจาเป็นข้อเท็จจริง แต่การเน้นเรื่องการรักษาเอกราชและการยกย่องพระปรีชาสามารถของรัชกาลที่ ๔ เป็นความคิดเห็นที่สะท้อนมุมมองของราชสำนัก

ใบงานที่ ๔

เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ลำดับ	ชื่อหลักฐาน	ข้อความจากหลักฐาน	ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น	เหตุผล
๔.	รายงานของ บาทหลวง ปาลเลอกัวซ์	“รายงานเหตุการณ์ทาง สังคมและเศรษฐกิจที่เขา พบเห็น”	ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น	เหตุการณ์ที่บันทึก เป็นข้อเท็จจริง แต่การตีความ วิเคราะห์ และบรรยาย เรื่องราวเป็นความ คิดเห็นจากมุมมอง ของชาวตะวันตก

ใบงานที่ ๔

เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ลำดับ	ชื่อหลักฐาน	ข้อความจากหลักฐาน	ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น	เหตุผล
๕.	งานวิจัยของ ศาสตราจารย์ ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์	“วิเคราะห์ผลกระทบของ สนธิสัญญาต่อโครงสร้าง เศรษฐกิจ”	ความคิดเห็น	เป็นงานวิชาการที่เกิดจาก การตีความและสังเคราะห์ หลักฐานชั้นต้น เป็นการ นำเสนอความคิดเห็นของ นักวิชาการ ซึ่งต้องอาศัย การตรวจสอบจาก หลักฐานอื่นเพิ่มเติม

ร่วมกันอภิปราย

๑. หากไม่วิเคราะห์เพื่อแยกแยะข้อเท็จจริง
กับความคิดเห็น จะทำให้เกิดผลเสียอย่างไร

- เข้าใจผิดว่า “ความคิดเห็น” คือ “ข้อเท็จจริง”
- เชื่อข้อมูลที่ไม่มีหลักฐานรองรับ
- มองเหตุการณ์แบบผิดบริบท
- ไม่สามารถแยกมุมมองของผู้เขียนได้
- ตีความผิดพลาดจนกระทบต่ออัตลักษณ์

๒. การตรวจสอบหลักฐานช่วยให้เข้าใจ ประวัติศาสตร์ได้ดีขึ้นอย่างไร

เพราะทำให้เราสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น รวมถึง รู้ว่าแหล่งข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังช่วยให้มองเห็นเหตุการณ์ในบริบทที่ถูกต้อง ไม่เข้าใจผิดหรือตีความคลาดเคลื่อน การตรวจสอบหลักฐานจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผลและรอบด้าน

ใบงานที่ ๕ เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ร้อยเรียงเรื่องราวรัตนโกสินทร์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๑๐๔ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละคนทำชิ้นงานเรียงความ ในขั้นตอนการตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้ถูกต้อง

๑. จากการศึกษาหลักฐานแต่ละชิ้นในการตีความหลักฐานมีข้อเท็จจริงที่ตรงกัน/ขัดแย้งกัน

ข้อเท็จจริงที่ตรงกัน	ข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกัน

ใบงานที่ ๕

เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์
ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ใบงานที่ ๕

เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

๑. จากการศึกษาหลักฐานแต่ละชิ้นในการตีความหลักฐานมีข้อเท็จจริงที่ตรงกัน/ขัดแย้งกัน

ข้อเท็จจริงที่ตรงกัน	ข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกัน
จากหลักฐานทั้งหมดที่รวบรวมมา ไม่ว่าจะเป็น สนธิสัญญาเบาว์ริงเอง, จดหมายเหตุของเซอร์ จอห์น เบาว์ริง ที่บรรยายถึงการค้า หรือแม้แต่ พงศาวดาร ที่บันทึกการปรับเปลี่ยนนโยบาย ต่างก็ยืนยันตรงกันว่า สนธิสัญญาเบาว์ริงได้	ความขัดแย้งที่น่าสนใจในเรื่องนี้คือการมอง เจตนาและผลลัพธ์ของการทำสนธิสัญญา ซึ่งหลักฐานแต่ละชิ้นให้มุมมองที่แตกต่างกัน อย่างสิ้นเชิง ๑. มุมมองเชิงบวก ชัยชนะในการรักษาเอกราช

ใบงานที่ ๕

เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ข้อเท็จจริงที่ตรงกัน	ข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกัน
สร้างการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงและรวดเร็วให้กับสยาม การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดคือการเปลี่ยนจากเศรษฐกิจแบบยังชีพที่รัฐควบคุมการค้าเป็นหลักไปสู่เศรษฐกิจแบบตลาดทุนนิยม ที่เน้นการค้าเสรีและพึ่งพาตลาดโลกมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างราบรื่น แต่เป็นการยอมรับเงื่อนไข	- พระราชพงศาวดารฯ นำเสนอภาพของรัชกาลที่ ๔ ว่าทรงมีพระปรีชาสามารถในการทำสนธิสัญญาเพื่อ “ตัดไฟแต่ต้นลม” ยอมเสียเปรียบทางเศรษฐกิจบางส่วนเพื่อแลกกับการรักษาเอกราชของชาติไว้ มุมมองนี้มองว่าการยอมทำตามข้อเรียกร้องของอังกฤษทำให้สยามกลายเป็นรัฐกึ่งชน

ใบงานที่ ๕

เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ข้อเท็จจริงที่ตรงกัน	ข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกัน
ที่ชาติตะวันตกต้องการ โดยเฉพาะการเสีย สิทธิสภาพนอกอาณาเขต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของอำนาจอธิปไตยของประเทศ	- จดหมายเหตุของเซอร์จอห์น เบาว์ริง ก็สนับสนุนมุมมองนี้ในแง่ที่เขาเองระบุว่า เจตนาของอังกฤษคือการขยายการค้า ไม่ใช่ การล่าอาณานิคม ยิ่งไปกว่านั้น เขาชื่นชม ความก้าวหน้าและการยอมรับโลกตะวันตก ของรัชกาลที่ ทำให้การเจรจาเป็น ไปอย่างราบรื่น

ใบงานที่ ๕

เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ข้อเท็จจริงที่ตรงกัน	ข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกัน
	๒. มุมมองเชิงลบ การเสียเปรียบทางเศรษฐกิจในระยะยาว - งานวิชาการ อย่างของ ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ จะมองผลลัพธ์ที่ตามมาในระยะยาวว่าเป็นการเสียเปรียบอย่างยิ่ง เพราะการทำสนธิสัญญาทำให้สยามต้องสูญเสียอำนาจในการควบคุมเศรษฐกิจของตนเองอย่างเบ็ดเสร็จ

ใบงานที่ ๕

เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ข้อเท็จจริงที่ตรงกัน	ข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกัน
	การลดภาษีนำเข้าเกลือเพียงร้อยละ ๓ ทำให้สินค้าจากตะวันตกไหลเข้าท่วมตลาดไทย ทำลายอุตสาหกรรมในประเทศ ขณะที่การส่งออกถูกควบคุมโดยพ่อค้าตะวันตก ทำให้ไทยกลายเป็นเพียงผู้ผลิตวัตถุดิบที่ไม่สามารถกำหนดราคาได้เอง นอกจากนี้การเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขตยังเป็นการบ่อนทำลายอำนาจศาลของไทยอย่างร้ายแรง

ใบงานที่ ๕

เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

๒. จากการรวบรวมข้อเท็จจริงที่ตรงกัน/ขัดแย้งกันมีข้อสรุปอย่างไร

ข้อสรุปจากการสังเคราะห์หลักฐาน คือ สนธิสัญญาเบาว์ริงเป็นการตัดสินใจที่จำเป็นของสยามเพื่อรักษาเอกราชทางการเมืองไว้ แม้จะต้องแลกมาด้วยการยอมรับความเสียเปรียบทางเศรษฐกิจและอธิปไตยบางส่วนก็ตาม สนธิสัญญาได้เป็นตัวเร่งให้สยามเปลี่ยนผ่านจากระบบเศรษฐกิจแบบจารีตประเพณีไปสู่ระบบทุนนิยมโลก ซึ่งส่งผลกระทบในระยะยาวต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมอย่างลึกซึ้ง

ใบงานที่ ๕

เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

๓. นักเรียนสังเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นข้อสรุปหรือภาพรวมของเหตุการณ์

ภาพรวมของเหตุการณ์คือในบริบทของการล่าอาณานิคมที่รุนแรง การทำสนธิสัญญาเบาว์ริงของรัชกาลที่ ๔ ถือเป็น “ทางเลือกที่ฉลาดที่สุด” ในเวลานั้น เนื่องจากสามารถหลีกเลี่ยงการถูกยึดครองด้วยกำลังทหารได้ อย่างไรก็ตามการยอมรับเงื่อนไขในสนธิสัญญานำมาซึ่งผลกระทบที่ซับซ้อนและยาวนาน โดยเฉพาะการสูญเสียอำนาจควบคุมเศรษฐกิจ ทำให้สยามกลายเป็นเพียงผู้ผลิตวัตถุดิบป้อนตลาดโลก และเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับเปลี่ยนระบบสังคมครั้งใหญ่เพื่อรองรับการค้ากับตะวันตก

ใบงานที่ ๕

เรื่อง การตีความ และสังเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

๔. นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์

จากการตีความหลักฐานนี้ นักเรียนได้เรียนรู้ว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ต้องใช้การคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และไม่ควรเชื่อหลักฐานเพียงชั้นเดียว การที่หลักฐานแต่ละชั้นมีมุมมองที่แตกต่างกัน (เช่น พงศาวดารกับงานวิชาการ) สะท้อนให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มีความซับซ้อนและมีหลากหลายแง่มุม ผู้ศึกษาจึงต้องสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานหลายแหล่ง เพื่อสร้างภาพที่สมบูรณ์และเป็นกลางที่สุด ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจประวัติศาสตร์ได้อย่างลึกซึ้งและรอบด้าน

ร่วมกันอภิปราย

สรุปบทเรียน

๑. ถ้าเราไม่มีหลักฐานบางชิ้น การศึกษาประวัติศาสตร์จะเปลี่ยนไปอย่างไร

ถ้าเราไม่มีหลักฐานบางชิ้น เช่น เอกสาร โบราณวัตถุ หรือภาพถ่าย ภาพของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อาจคลาดเคลื่อนหรือไม่สมบูรณ์ ทำให้เราอาจเข้าใจเหตุการณ์นั้นผิดไป เช่น ถ้าไม่มีจารึกหลักสำคัญ เราอาจไม่รู้ว่าคุณคชในอดีตรบรบอย่างไร หรือสังคมในยุคนั้นมีความเป็นอยู่อย่างไร ซึ่งอาจทำให้เกิดการตีความที่ไม่ถูกต้อง และอาจส่งผลต่อความเข้าใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมของเราเอง

ร่วมกันอภิปราย

สรุปบทเรียน

๒. วันนี้ฉันได้เรียนรู้อะไรจากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ได้เรียนรู้ว่าการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และการพิจารณาหลายด้าน เพราะหลักฐานแต่ละชิ้นอาจ มีหลายมุมมอง และอาจไม่สมบูรณ์เสมอไป การใช้วิจารณญาณในการ วิเคราะห์จึงสำคัญมาก เพื่อให้ได้ภาพที่ใกล้เคียงกับความจริงที่สุด และไม่ หลงเชื่อข้อมูลผิด ๆ ที่อาจทำให้เข้าใจประวัติศาสตร์คลาดเคลื่อน

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง การเรียงความจากหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา ประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบงานที่ ๖ เรื่อง การเรียงความ
จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา ประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓